

Dnr 536581
2023-05-15

Finansrapport tertial 1, 2023

Uppföljning av finanspolicyns riktlinjer och beslut tagna på delegation

Den av Kommunfullmäktige antagna finanspolicyn innehåller riktlinjer för kommunkoncernens tillgångs- och skuldhantering. I finanspolicyn regleras att rapportering ska ske till kommunstyrelsen i samband med delårs- och årsbokslut. Finansrapport tertial 1, 2023 är en återrapportering till kommunstyrelsen av tillgångs- och skuldförvaltningen per 30:e april 2023.

Ekonomidirektören m. fl. har bemyndigande att på kommunstyrelsens vägnar besluta om upptagande av lån enligt KS beslut 2022-11-29, Dnr 22KS356. Finansrapporten är en återrapportering av beslut tagna på delegation under tertial 1, 2023.

Finansieringsrisk, jämförelse mot finanspolicy

Finansieringsrisk är risken att inte ha tillgång till det kapital som verksamheten kräver eller att finansieringen endast kan erhållas till ökade kostnader.

Tabell: Genomsnittlig kapitalbindningstid kommunkoncernen

Nyckeltal	Prognos framåt	2023-04-30	2022-12-31	2021-12-31
Ej under 2 år och samtliga lån ska kunna återbetalas inom 15 år	←	3,1 år	2,7 år	2,9 år
Högst 45% av lånestocken får förfalla inom 12 månader	←	22 %	26 %	30 %

Ränterisk, jämförelse mot finanspolicy

Ränterisk är risken att räntorna på marknaden rör sig upp eller ned över tid, vilket medför att räntekostnaderna för verksamheten förändras.

Tabell: Genomsnittlig räntebindningstid kommunkoncernen

Nyckeltal	Prognos framåt	2023-04-30	2022-12-31	2021-12-31
Skall vara 3 år med en tillåten avvikelse på max +/- 12 månader (2 - 4 år)	←	3,0 år	2,6 år	2,8 år
Minst 10% och högst 45% räntejusteras varje 12 månaders period	←	27 %	31 %	33 %

Gävle kommunkoncern ligger rätt enligt finanspolicyn på alla nyckeltal, se ovan. Kapitalbindning och räntebindning ligger stabilt.

Nyckeltal

Tabell: Gävle kommunkoncern, 2023-04-30 (2022-12-31)

	Koncernen
Total låneskuld, mnkr*	7 569 (7 319)
Snitt kapitalbindning, år	3,1 (2,7)
Snitträntebindning, år	3,0 (2,6)
Snittränta	1,32 % (0,74 %)
Kapitalförfall inom 12 månader, %	22 (26)
Ränteförfall inom 12 månader, %	27 (31)

* Låneskulden består av externt upptagna lån i kommunens internbank, samt externt upptagna lån i Gävle Stadshus AB genom internbankens försorg.

Känslighetsanalys

Kommunkoncernens bolag är de som påverkas av ränterörelser eftersom de har låneskulder, Gävle kommun har inga låneskulder. Kostnadsökningen på årsbasis vid 1 procentenhets ränteökning, på lån med rörlig ränta och fast ränta som förfaller inom ett år, är 5 mnkr, för hela bolagskoncernen.

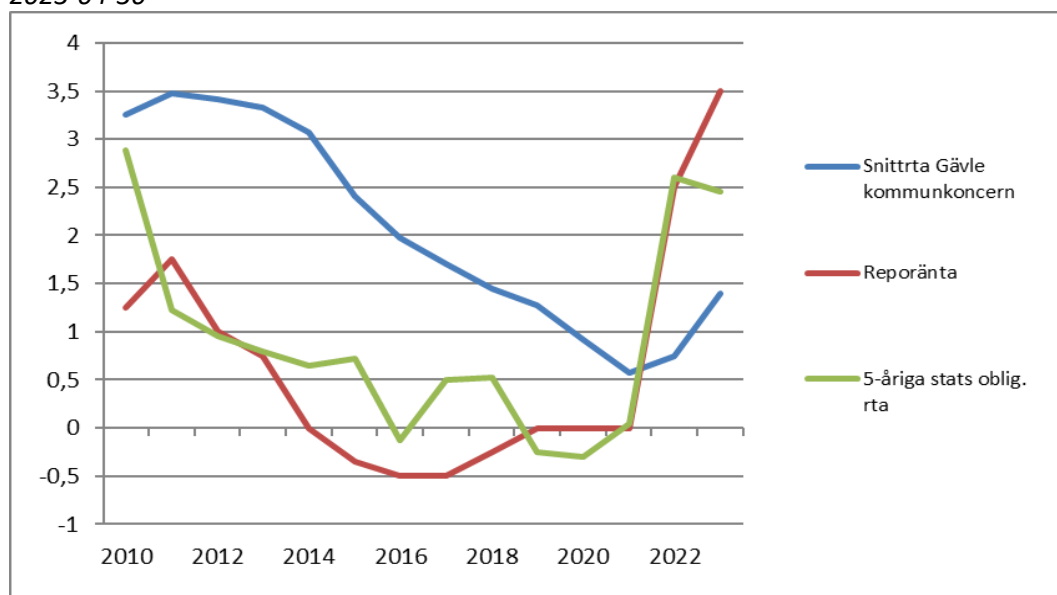
Kommunsektorns skuldförvaltning

– Den snabba ränteuppgången fortsätter för kommunsektorn. Detta blir en allt tyngre kostnad att hantera. Från Q4 2021 till Q1 2023 ökade den genomsnittliga räntan, inklusive derivat, för nya affärer från 0,36 till 3,28 procent. Det är en stor förändring som har en tydlig inverkan på den kommunala ekonomin. Den genomsnittliga räntan inklusive derivat för kommunsektorn är för närvarande cirka två procent. Om man jämför kommunsektorns genomsnittliga räntenivå med marknadsräntorna, som närmar sig fyra procent, kan man konstatera att det fortfarande är en bit kvar innan ränteökningen fullt ut fått genomslag i räntekostnader och resultat, detta enligt Erik Törnblom, tillförordnad forskningschef på Kommuninvest.

Kommuninvest publicerar kvartalsvis en rapport, kommunsektorns skuldförvaltning, som summerar kommunsektorns och regionernas låneskuld. I nedanstående tabell jämförs Gävle kommuns skuldportfölj med genomsnittet av Kommuninvests utlåning till offentliga sektorn.

	Gävle kommun	Genomsnitt riket
Kapitalbindning (år)	3,1	3
Andel av kapitalet som förfaller inom 12 mån (%)	22	26
Räntebindning (år)	3	2,6
Genomsnittsränta (%)	1,32	1,89

Bild: Gävle kommunkoncerns snittränta genom åren jmf. med div. andra räntor, 2023-04-30

Marknadsläge/information

Globalt

Fler och fler tecken tyder på att den höga inflationen äntligen börjar ge med sig. Priser på energi, råvaror, transporter och insatsvaror har sjunkit. Det har inte lett till några breda prisfall i konsumentledet, men takten i prisuppgångarna mattas av. Det är välkomna nyheter men det finns samtidigt all anledning till fortsatt försiktighet. Inflationen är fortfarande mycket hög och särskilt den underliggande inflationen verkar ovillig att ge sig utan en segdragen kamp. Det gör i sin tur att centralbankerna, trots tecken på avtagande inflationstryck, fortsätter att höja räntan ytterligare något eller några möten innan styrräntorna når sina toppar.

Räntorna har passerat den neutrala nivån och är nu åtstramande för ekonomin. Tillsammans med fallande reallöner och lägre konsumtion bidrar de därmed till den inbromsning av den ekonomiska aktiviteten som prognoserna i den här rapporten pekar på. Hur djup och långvarig den kommande konjunktunedgången blir är inte lätt att avgöra.

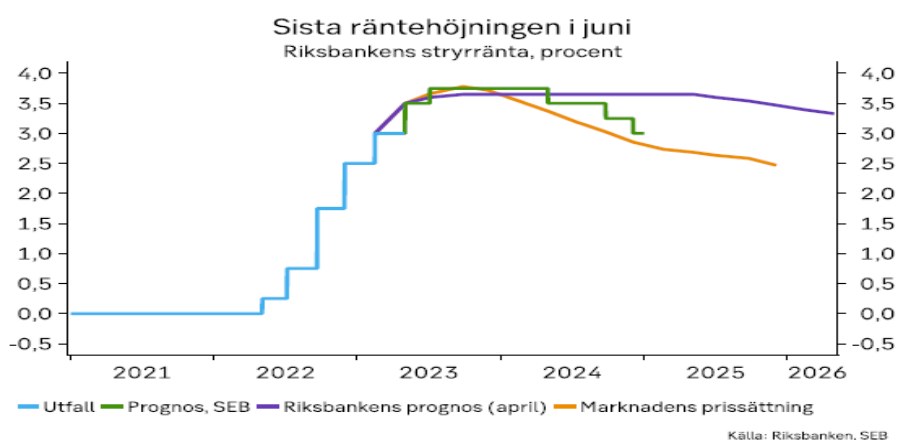
På senare tid har dock tecknen på en inbromsning blivit tydligare och centralbankernas balansgång mellan inflations- och recessionsrisker har blivit svårare. Ett visst stöd kommer visserligen från Kina som slopat covid-restriktionerna och där köpsugna hushåll med gott om sparpengar kommer att dra upp den ekonomiska aktiviteten. Men den övergripande bilden är ändå att spelplanen är förändrad och att det blir allt svårare att höja räntan utan att det får realekonomiska följder.

Under mars dök dessutom en ny fara upp: Den finansiella stabiliteten. Kalifornienbaserade Silicon Valley Bank befann sig plötsligt i akut finansiell stress när kunder ville ta ut sina pengar samtidigt som bankens tillgångar till stor del var låsta i obligationer. Ytterligare några banker har fått problem, senast First Republic Bank som togs över av JPMorgan Chase. Efter snabba ingripanden av myndigheter och centralbanker är ändå den övergripande bilden att situationen är relativt stabil och att sannolikheten för en ökad stress i hela det finansiella systemet är ganska låg.

Sverige

BNP-tillväxten överraskade åter positivt första kvartalet i år men hårt pressade hushåll, minskat bostadsbyggande och en relativt stram finanspolitik talar för att svensk tillväxt i år blir bland de svagaste bland EU-länderna. Efter att inflationen varit betydligt högre än väntat under början av året ökar nu hoppet om en lite tydligare nedgång efter sommaren. Riksbanken förvänts höja räntan en sista gång till 3,75 procent i juni och att första räntesänkningen därefter blir i april nästa år.

Byggandet står inför en tydlig nedgång. Antalet påbörjade bostäder väntas halveras från 67 000 under 2021 till 30-35 000 i år. Bostadsinvesteringarna faller med totalt 30 procent under 2023-2024, vilket drar ner BNP-tillväxten med ca 0,7 procentenheter per år och totala investeringarna med mer än 3 procentenheter per år. Osäkerheten är betydande. Anekdotisk information indikerar nedåtrisker med signaler om tvärstopp för nya projekt. Det är troligt att någon form av byggstöd för bostäder sjösätts om nedgången blir än mer dramatisk. Lägre efterfrågan även på kommersiella lokaler bidrar också till fallande bygginvesteringar. Totalt faller investeringarna med 3,1 procent i år och med ytterligare 3,0 procent under 2024.

Gävle kommunkoncerns upplåning under 2023, jmf. med KF:s kreditram

Kommunfullmäktige fastställde en kreditram för extern upplåning i koncernen, kommunen och per bolag. Bolagen har totalt 3 469 mnkr kvar att nyttja av kreditramen för 2023. Gävle kommun har ett positivt banksaldo på 268 mnkr (58) mnkr, se sammanställning i tabellen nedan.

Tabell: Gävle kommunkoncern låneöversikt samt nyttjande av kreditram, 2023-04-30

Enhet/Bolag (mnkr)	Låneskuld (kredit)	Egna-externa lån	Kreditram-2023*	Kvar att nyttja**
Gävle Stadshus AB	-46	-769	900	85
AB Gavlegårdarna	-3 437	-100	4 200	663
Gävle Energi AB koncern	-337		1 100	763
Gävle Hamn AB	-1 159		1 500	341
Gävlefastigheter koncern	-2 318		2 520	202
Gävle Parkeringsservice AB	-165		250	85
Gästrike Vatten AB koncern	-472		1 350	878
Gästrike Räddningstj. Förb.	89		0	89
Gästrike Återvinnare koncern	-75		160	85
Gästrike Ekogas AB	-92		150	58
Ej fördelat			220	220
Summa krediter-bolag	-8 012	-869	12 350	3 469
Gävle kommun	8 280		300	
Extern låneportfölj + Banksaldo				
Summa Bankkonto (Toppkonto)	268			
*Intern checkkredit, beslutad av KF				
extern kredit, Nordea				
** E=D+(B+C)				

Redovisning av skuldportfölj

Finansrådet ansvarar för hanteringen av den externa skuldportföljen, i enlighet med finanspolicyn.

Finansrådet har under tertial 1 finansierat två nya lån i den externa skuldportföljen och båda är Gröna lån. Inför varje finansiering (upplåning) genomför finansrådet en analys av möjligheten till hållbar upplåning, skuldportföljens sammansättning, förfalloprofil m. m. i relation till finanspolicyn, samt rådande marknadsvillkor. Denna analys ligger sedan till grund för internbankens upplåning.

Bolagens totala belåning ökade med cirka 250 mnkr under tertial 1 vilket medfört att internbanken ökat den externa portföljens upplåningsvolym i motsvarande grad.

Gävle kommunkoncerns externa upplåning per 2023-04-30, mnkr

Låneskuld (mnkr)	IB, 2022-12-31	Upplåning	Amortering	UB, 2023-04-30	Andel %, Saldo
Kommuninvest	6150	520	320	6350	93,4%
Certifikat total	400	50	0	450	6,6%
Summa "extern portfölj"	6550	570	320	6800	100,0%
GSAB, externa lån med kommunal borgen (KI)	769			769	
ABG, externt pantbrevslån	100			100	
Summa Gävle kommunkoncern	7419	570	320	7669	

Redovisning av upplåning under tertial 3, 2022, mnkr

Finansiering	Kredittid	Kreditinstitut	Ränta	Fast/Rörlig	Belopp
Lån	8 år	Kommuninvest	3,34%	Fast	400
Lån	6 år	Kommuninvest	3,44%	Fast	120
Certifikat	3 mån	SHB	3,31%	Rörligt	50
Summa					570

Reverslån, mnkr (internbanken har ej externa lån)

Reverslån (mnkr)	IB, 2023-01-02	Upplåning	Amortering	UB, 2023-04-30
Gavlefastigheter AB	835			835
Gävle Energi AB	262			262
Bomhus Folketshus	6			6
Brynäs Fastighets AB	96			96
Summa	1 199		0	1 199

Hållbar finansiering

Gävle kommuns internbank fortsätter arbetet att tillsammans med bolagen lämna in ansökningar avseende hållbar finansiering. Under Tertial 1 upptogs två nya Gröna lån, Hemlingborg och Ekogas, på totalt 520 mnkr.

Totalt har Gävle kommun 2.085 mnkr i Gröna lån, per 2023-04-30:

- 130 mnkr, AB Gavlegårdarna, Flerbostadshus Sörby backe
- 220 mnkr, Gästrike Ekogas, Biogasanläggning i Forsbacka
- 340 mnkr, Gävle Energi AB, Felixprojekt, fjärrvärmeledning Gävle-Sandviken
- 340 mnkr, AB Gavlegårdarna, Godisfabriken
- 260 mnkr, GFAB och ABG, div projekt.
- 395 mnkr, AB Gavlegårdarna, Bostäder södra Hemlingby
- 400 mnkr, GFAB, Hemlingborg

Andel gröna lån

Borgen

Den av Kommunfullmäktige antagna modellen för administrativa avgifter i Gävle kommun, KF beslut 2019-10-29, Dnr 19KS233-2, innehåller riktlinjer för

kommunkoncernens hantering av marknadsmässiga borgens- och utlåningsavgifter som stämmer överens med lagstiftning och EU:s statsstödsregler.

Genom EU:s statsstödsregler avses alla insatser av ekonomisk art som snedvrider eller hotar att snedvrیدا konkurrensen genom att gynna eller ge en ekonomisk fördel för ett visst företag eller en viss produktion. Dessa regler omfattar inte enbart de kommunala bostadsaktiebolagen, utan innefattar även annan verksamhet som bedrivs av kommunala företag på en konkurrensutsatt marknad.

Från och med 2022-05-01 omfattas även Gavlefastigheter och Gävle Parkeringservice AB av ovanstående metodik. Detta innebär att finansieringskostnaden för dessa två kommunala bolag ökar i enlighet med den beräkningsmodell av marknadsförhållanden som Fundcurve gör på uppdrag av Gävle kommun.

Justerad borgensmodell

En viktig aspekt med nuvarande modell, vars syfte är att de kommunala bolagens finansiering inte ska vara gynnade prismässigt gentemot privata aktörer, är att den inte värderar kreditrisken korrekt. En modell är per definition inte en korrekt bild av verkligheten, men nuvarande modell bedöms ha en brist avseende kreditrisken för respektive kommunalt bolag. Kreditrisk eller kreditvärdighet är ett bolags sannolikhet att gå in konkurs. Nuvarande modell värderar alla ingående kommunala bolags kreditrisk lika, eftersom alla bolag ägs av Gävle kommun. Då lagstiftningen avser att inte snedvrیدا konkurrensen bör modellen ta hänsyn till respektive kommunalt bolags kreditrisk utan hänsyn till ägandet. Detta skulle medföra en mer marknadsmässig finansieringskostnad för respektive kommunalt bolag, vilket eftersträvas enligt nuvarande lagstiftning och EU:s statsstödsregler. För tillfället pågår en utredning på ekoavdelningen att ersätta nuvarande modell.

Martin Svaleryd
Ekonomidirektör

Jens Fornander
Controller